

EDİTÖRDEN

Kıymetli Okurlarımız,

2024 senesinin ilk sayısı olan 62. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, boşanma, yerinde yaşlanma, evde bakım hizmeti, gelişimsel yetersizliği olan çocuklar, aile örüntüleri, engelli istihdamı, mülteci öğrenciler konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarından ve sahadan alınan verilere dayalı bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsedığımızı belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Berna ERDEMİR AŞIKOĞLU, Ali Serdar SAĞKAL ve Yalçın ÖZDEMİR tarafından birlikte kaleme alınan “Türkiye’de Boşanma Sonrası Birlikte Ebeveynlik Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma” isimli araştırma makalesidir. Bu çalışmada, eski eşlerin boşanma sonrası birlikte ebeveynlik deneyimleri ve algıları incelenmiştir. Eski eşler ile yüz yüze veya çevrim içi görüşmelerin gerçekleştirilmesinin ardından elde edilen sözel veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların boşanma sonrası çocuk yetiştirme süreçlerinde birlikte hareket etmeye ve ortak karar vermeye çalıştıkları fakat bu süreçlerin anne temelli ilerlediği veya sorumluluğun daha çok annede olduğu; babanın gerekli durumlarda destek sunduğu ebeveynlik ilişkilerinin de yaygın olduğu görülmüştür. Eski eşler arasında çocuk yetiştirme süreçlerinde

anlaşmazlıkların ise ebeveynlik stili ve davranışlarındaki farklılıklardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Eski eşlerin, ebeveynlik ilişkileri içerisindeki olumsuzluklara çocuklarının tanıklık etmeleri durumunda çocuklarda duygu durum sorunları, davranış sorunları, aile sistemine ve ebeveyne tepkisellik gibi etkiler gözlemledikleri belirlenmiştir.

“Yaşlı Bireylerin Yerinde Yaşlanma Düzeyleri İle Yaşam Kalitesi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli Tevfik GELEN tarafından yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada yaşlı bireylerin yerinde yaşlanma ve yaşam kalitesi düzeyleri arasındaki ilişki konu edilmektedir. Bu temel amaç doğrultusunda, yerinde yaşlanma ve yaşam kalitesi düzeyleri, bu düzeylerin bazı bağımsız değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığı ve yaşlı bireylerin yerinde yaşlanma düzeylerinin yaşam kalitesi düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak demografik bilgi formu, Yerinde Yaşlanma Ölçeği (YYÖ) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği (YYK-Kısa) kullanılmıştır. Buna göre yaşlı bireylerin YYK-Kısa'dan aldıkları puanlar ile YYÖ ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında pozitif yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca yaşlı bireylerin YYÖ düzeylerinin yüksek, YYK-Kısa düzeylerinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin YYÖ düzeylerinin YYK-Kısa düzeylerini anlamlı olarak etkilediği tespit edilmiştir. Yaşlı bireylerin YYÖ ve YYK-Kısa düzeylerine ilişkin görüşlerinde cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılaşmadığı; medeni durumu, yaşadığı yerleşim alanı, ikamet ettiği evin mülkiyeti, kiminle yaşadığı, öğrenim durumu, sağlık durumu, evde bakım hizmeti alma durumu ve gelir düzeylerinin bazı alt boyutlar ve ölçek toplamında farklılaştığı belirlenmiştir.

Derginin üçüncü makalesi “Evde Bakım Hizmeti Alan Yaşlı Bireylerin Ve Bakım Verenlerinin Karşılaştıkları Sosyal Sorunlar Üzerine Nitel Bir Çalışma: Oltu Örneği” ismiyle Lokman CERRAH, Esra KARAKUŞ UMAR, Meltem ORAL ve Melike PAK tarafından birlikte yapılan çalışmadır. Bu çalışmada yaşlı birey ile bakım veren bireyin ilişkisine odaklanılırken yaşlı bireyin ve bakım verenin deneyimlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada yaşlı birey ile bakım verenin etkileşimleri “ekosistem yaklaşımı”

özelinde incelenmiştir. Nitel araştırma deseninin seçildiği çalışmada yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat teknikleri kullanılarak otuz ailenin ev ortamına altı ay boyunca yapılan ev ziyaretlerinde veriler toplanmıştır. Yaşlı birey ile bakım veren bireyin bakım etkileşimi, “sağlık sorunları”, “kayıp ve yas”, “ekonomik yetersizlikler” ve “sosyal çevre kaybı” kategorileri özelinde incelenmiştir. Sonuçta bakım alanlar ile bakım verenler arasında bakım ayrılığı üzerinden ekonomik temelli bir alışveriş sürecinin yaşandığı görülmektedir. Bu süreçte ailede bakım rolünü üstlenen yine kadındır. Ayrıca Oltu’da geleneksel yapıdan modern yapıya geçişin izlerinden sayılabilecek yaşlının hanedeki aktif rolünün ortadan kalktığı tespitine yer verilmektedir.

Dördüncü çalışma Özlem YILMAZ DEMİREL ve Bedia YILDIRIM tarafından birlikte kaleme alınan “Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin Tehlike İçeren Unsurların Ebeveyn Bağlamında İncelenmesi” isimli araştırma makalesidir. Bu çalışmada gelişimsel yetersizliği bulunan çocuklara sahip ebeveynlerin, ev, okul ve dış ortamlarda çocukları için tehlikeli olarak tanımladıkları unsurların neler olduğu, belirttikleri unsurlara yönelik almış oldukları tedbirler ve olası risklerin kendilerinde oluşturdukları ruhsal durumu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, belirlenen amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiş ve çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır ve özel gereksinimli çocuğa sahip 20 ebeveyn çalışma grubuna dahil edilmiştir. Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilmiş, görüşme sonrasında ebeveynlerden gelen cevaplar kategorize edilerek tablolastırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; ebeveynlerin ev içerisinde yanıcı kesici ve delici aletler, merdivenler, elektronik aletler ve ıslak zeminleri, okul içerisinde merdiven, oyun alanları, kapı ve pencereler ile tuvaletleri, ev ve okul dışı ortamlarda yabancı insanları, trafik ve oyun/park alanlarını tehlikeli olarak gördükleri, ebeveynlerin çocuklarına dair en büyük kaygılarının ise gelecek kaygısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Berfin VARIŞLI, İris KURDOĞLU ve Su ERGİN tarafından birlikte kaleme alınan “Değişen Toplumda Dünya Aileleri: Aile Örüntüleri ve Hastalıkta,

Sağlıkta Evlilikler” isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada, dünya aileleri kavramından hareketle Türkiye’de ve dünyada ailenin değişen yapısı ve örüntüleri OECD ve TÜİK verilerinin desteğiyle incelenmiştir. Buna göre çekirdek aile, mevcut kültürel değerlerin bir kısmını bünyesinde barındırır da günümüz toplumlarının bireyselleşmiş yaşam deneyimlerinin bir sonucu ve geleneğin otoritesinde yaşanan değişime paralel olarak temelde farklı ülkelerden ve kültürlerden gelen ya da farklı ülkelerde yaşayan bireyler arasında kurulan yeni aileler ortaya çıkmıştır. Bu yeni postmodern aileler, Ulrich Beck ve Elisabeth Beck-Gernsheim tarafından dünya aileleri olarak tanımlanmıştır. Dünya aileleri, günümüzde yapısal ve mekânsal sınırların belirsizleşmesi ile mümkün hale gelmiştir. Bununla birlikte günümüzde boşanma, küresel bir olguya dönüşmekte, yeniden evlenmelerse daha yaygın hale gelmektedir. Çalışmada günümüz ailelerinin, dünya aileleri kavramı kapsamında değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

Derginin altıncı makalesi “Engelli İş Koçluğu Programının Engelli Bireylerin İstihdamına Katkısı: Nitel Bir Araştırma” ismiyle Abdulkadir DEVELİ ve Hüseyin MOLLAOĞLU tarafından birlikte kaleme alınan çalışmadır. Bu çalışma engelli bireylerin iş bulma, iş gücü piyasasına aktif katılımlarını ve işte başarılı olma süreçlerini detaylı bir şekilde inceleyerek, Engelli iş koçluğu programlarının bu süreçlere olan katkısını değerlendirmeyi hedeflemektedir. Araştırma, toplam 13 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir; bu katılımcıların 4’ü kadın, 9’u erkektir. Veriler, mülakat yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler, MAXQDA nitel veri analiz yazılımı ile detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları, özellikle eğitim eksikliğinden kaynaklanan iletişim sorunları ve sosyal beceri eksikliklerinin iş arama süreçlerinde mülakatlar ve işyeri ilişkileri gibi sorunlara yol açabildiğini göstermektedir. Araştırmanın sonuçları, iş koçluğu programlarının engelli bireylerin iş bulma ve sürdürme süreçlerine olumlu katkılar sağladığını ve bu programların bu süreçlerde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Derginin son makalesi Mehmet AKSOY ve Fuat GÜLLÜPİNAR tarafından birlikte yapılan “Eskişehir’deki Mülteci Lise Öğrencilerinin Yoksulluk Deneyimlerinin Çok Boyutlu Perspektiften Analizi” isimli İngilizce çalışmadır.

Bu alışmada Eskişehir’de bulunan farklı türdeki liselerde okuyan mltesi lise ğrencilerinin yoksulluk deneyimlerini, yoksulluk sebebiyle yaşadıkları sorunları çok boyutlu perspektiften ortaya koymak amaçlanmaktadır. Karma yöntemin açımlayıcı sıralı deseniyle hazırlanan bu araştırmada, Eskişehir’deki liselerde öğrenim hayatına devam eden 976 mltesi ğrenci çalışma evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada, mltesi lise ğrencilerinin eēitim, barınma, katılım, kişisel gereksinimlerin karşılanması, serbest zaman faaliyetleri, toplumsal ilişkiler vb. gibi alanlarda belli ölçülerde güçlük çektikleri belirlenmiştir. Büyük bölümünün kirada oturduēu, bazılarının okul saatleri dışında şartları iyi olmayan bir işte çalıştıkları; büyük bir bölümünün serbest zaman faaliyetlerine katılamadıēı tespit edilmiştir. Yine, ğrencilerin önemli bir kısmının yardımlarla geindiēi, bazılarının ise ulusötesi göçmen aēlarını kullanarak yardım alma yoluna gittikleri belirlenmiştir.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ

Editör